

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. III. Argumenta quædam contententia Fidei divinæ posse subesse
falsum: Vbi de Fide illiteratorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

existimo, ita universim mihi videntur rejici non posse, ut latè ostendi tomo præcedente in materiâ de Angelis, Disp. 74. sect. 8. & 9. nec vol in Philosophicis vel Theologicis cenfeo à quoquam penitus negari.

VII. *Exemplis variis ostenditur conditiones extrinsecas esse in quibusdam rebus admittendas.*

Primo itaque secundum communem in Philosophiâ sententiam statuentem relationem transcendentalem inter res creatas materia pendet à possibilitate formæ, causa à possibilitate effectus, & è contra. Item Thomistarum schola cum S. Thoma passim docet dari relationem prædicamentalem à fundamento ac termino distinctam, ita ut productio igni vel equo hic, relatio similitudinis oriatu in equo & igni in Indiâ existentibus, & relatio dissimilitudinis respectu illorum in omnibus aliis rebus. Idem est de speciebus claris, ut loco proximè citato ostendi, quæ ut conaturaliter producuntur, vel saltem ut Deus cum iis ad actum clarum judicativum in Angelo concurrat, petunt existentiam objecti. Præterea P. Hurtado Disp. 9. Met. sect. 3. subsec. 4. & 5. & alii affirmant omnem actum verum, etiam de objecto contingente, esse essentialiter verum, & pendere ab existentia objecti, ita ut actus qui dicitur *Petrus currit*, Petro currente, & est verus, produci nullo modo possit Petro non currente. Tandem, ut non abeam longius, P. Arriaga hic, Disp. 4. sect. 5. n. 72. ait actum supernaturalem, ut producatur, requirere ut objectum sit prout actus judicat.

Dicunt aliqui actum naturalem, alii actum supernaturalem pendere ab existentia objecti.

VIII. *Inter homines dari possunt actus Fidei, qui sunt falsi, in quo differunt à Fide divina.*

Dices ergo nec inter homines dari potest actus Fidei falsus. Nego consequentiam, homo namque potest testari falsum, seu auctoritatem suam & dictionem applicare rei non ita se habentis, sicut dicitur: *Petrus exempli gratia dicere potest, navis appulit, Paulus est mortuus*, aut quid simile, cum tamen neutrum ita sit ut per illum affirmatur. In hoc ergo casu, cum Petrus hæc verè dicat, actus quo Joannes ei his de rebus credit, est verè actus Fidei, sed tamen falsus. Ex quo constat differentia inter actus Fidei humanæ & divinæ, Deus quippe objecto falso applicare auctoritatem & dictionem suam non potest, sicque nec ullus actus, qui verè sit Fidei divinæ, esse falsus.

SECTIO TERTIA.

Argumenta quadam contententia Fidei divina posse subesse falsum. Vbi, de Fide illiteratorum.

I. *Dices: Siquis invincibiliter putet aliquid esse à Deo revelatum, potest illud credere Fide divina.*

OBJICIES primò: Potest quis invincibiliter existimare aliquid, quod falsum est, esse à Deo revelatum, isque illud posset propter Dei auctoritatem credere, hic autem actus esset verè Fides Theologica, ergo Fidei verè Theologica potest subesse falsum: minor probatur, qui aliquid facit putans illud sibi esse præceptum, quamvis non sit, sed vetitum, actum verè obedientiæ exercet, ergo & actum Fidei verè Theologica exercet is, qui aliquid credit quia invincibiliter existimat illud verè esse à Deo revelatum, quamvis revelatum non sit.

II. *Negant alii qui ita posse obiectum falsum proponi, ut prudenter putent.*

Aliqui, ut hujus vim argumenti declinent, negant suppositum, posse scilicet rem falsam ita proponi, ut prudenter existimetur esse à Deo revelata, id enim divinæ providentiæ penitus repugnare affirmant. Talem itaque debere aiunt esse Fidei propositionem, ob quam homo teneatur

R. P. Comptoni Theol. Schol. Tom. II.

tur credere, seu imperet actum Fidei, ut habeat moralem evidentiam credibilitatis rei credendæ; ad Fidem quippe certam, inquirunt, requiritur certum judicium credibilitatis, ita ut dubitare aut formidare quis prudenter de illâ nequeat, si enim possit, dicunt actum quo rem illam credit, esse Fidei tantum humanæ, non divinæ & infallibilis: ita Suarez hic, Disp. 4. Sect. 5. num. 8. & alii.

tur esse à Deo revelatum.

Hanc sententiam nullo modo amplectendam cenfeo, & apertè rejici videtur ex communi sensu fidelium; cuncti enim pueros & rusticos, qui ob unius auctoritatem parochi mysteria ab eo proposita credunt, censent esse verè Christianos & Catholicos; hi tamen hujuscemodi evidentiam de rebus, quas ab ipso edocentur, habere nequeunt; ex quo enim capite oriretur? non à Personâ parochi, hic enim est homo errori & deceptioni obnoxius, quique & falli potest & fallere, nec ejus auctoritas est ullo modo infallibilis, ut supra latè ostendi Disp. 5. Sect. 5.

III. *Ostenditur ad Fidem non requiri ejusmodi judicium certum credibilitatis, ut omne dubium excludatur.*

Deinde rustico hujuscemodi, aut puero, recens ad rationis usum venienti qui constare potest doctrinam, quæ ipsi hic & nunc à parentibus, aut Parocho credenda traditur, esse eam, quam universalis Ecclesia amplectitur; qui enim viciniâ aut pago vix unquam est egressus, qua ratione certo scire potest quid apud exteras longèque positas nationes pro Fide admittatur, & quæ hæc in parte recipiant, quæ rejiciant dogmata. Hinc ergo confici videtur, ad credendum non requiri ut quis evidentiam credibilitatis habeat rei, quæ ipsi credenda proponitur; nullius quippe unius hominis testimonium, nisi Spiritus Sancti ei adsit assistentia, est infallibile, Parochum autem hanc assistentiam non habere ostendi loco numero præcedente citato: multò minùs constare evidenter potest rustico, Parochi auctoritatem esse infallibilem.

IV. *Pueri autè rustici constare nequeunt Fidem, quia ipse amplectitur, esse universalem.*

Dices, Estque communis ferè adversariorum responsio, quod in rusticis hisce & pueris deest evidentiam in propositione externâ, Deus supplet per lumen seu inspirationem internam, per quam ita illustrantur eorum mentes, ut tantam mysterii credendi habeant evidentiam, quantam doctissimus quisque comparat ex motivis credibilitatis. Sed contra: hoc enim merè est divinaro, & ad ea confugere, quæ nemini nota esse possunt: imò anam præbet hæreticis privatum illum suum spiritum mordicus defendendi, cum videant tantum ferè à quibusdam Theologis statui in rudibus & idiotis. Deinde rustici & pueri nullam hujuscemodi experiuntur internam evidentiam, nec alio modo antecedenter se affici sentiunt interius circa articulum verum, quam circa falsum, ergo non habent hanc evidentiam, quæ, ut ait S. Augustinus de utilitate credendi, cap. 16. *Sapientum est propria.* Tandem, si hæc evidentia sit de lege ordinariâ necessaria ad credendum, sequitur potius eos qui hanc non habent, minimè credere Fide divinâ & verâ; quo enim fundamento dicitur Deum extraordinario & miraculoso modo hic supplere aliquid ad credendum ex naturâ rei necessarium, cum in aliis simile quid non suppleat, ut Fidem in iis quibus non est prædicatum Evangelium, potentiam absolvendi in Sacerdote, defectum materiæ aut formæ in Baptismo, & id genus alia.

V. *Rejicitur id quod dicunt aliqui, Deum movere externam suppleri per inspirationem internam.*

Ansa datur hæreticis statendi spiritum suum privatum.

Frustrâ hic recurrunt aliqui ad miracula.

Dices secundò, Rudes hosce & illiteratos scire Fidem nostram esse miraculis comprobata, maximæque antiquitatis, & ab ipsis Ecclesiæ primordiis

VI. *Certò scire nequeunt illiterati etiam primordiis.*

TOM. II.

dem no-
stram esse
antiquissi-
mam, &
miraculis
confirma-
tam.

primordiis ad hæc usque tempora sine intermis-
sione continuatam. Contra: hoc namque illi
aliunde non sciunt quam ex relatione Parochi,
aut parentum; nec enim ipsi hæc miracula specta-
runt, nec libros legerunt, unde vel Fidei antiqui-
tas, vel huiusmodi mirabilium in illius confirma-
tionem perpetratio ipsis constet, sicque non ma-
jorem hac de re habent certitudinem, quam ex
Parochi aut parentum auctoritate proveniat,
utpote in quibus solis tota hæc eorum certitudo
recumbit.

VII.
Dices: Ergo
multis invin-
cibiliter fieri
possunt lu-
asi, aut
Turca, &
in istis rali-
giantibus
salvari.

Dices tertio: Si ad credendum non requira-
tur huiuscemodi evidentia credibilitatis, qualem,
ut proximè vidimus, in sapientibus reperiri dixit
S. Augustinus, sequitur posse in rudioribus con-
tingere, ut quis ratione hebetioris ingenii, exi-
guisque istiusmodi rerum captus, Judæorum,
Turcarum, aut hæreticorum religionem, citra
culpam amplectatur, imò & ad hoc faciendum
obligetur, sicque multi inter illos salvabuntur,
si articulos ad salutem consequendam necessarios
credant, ut *Deum esse, & remuneratorem esse*: malè
ergo rident Catholici Erasmus dicentem, *Vix me
contineo quin dicam, Sancte Socrates ora pro nobis*:
& Zuinglium, qui Francisco primo dixit reper-
turum se in cælo Achillem, Hectorem, & alios
Heroes; videtur namque ex nostris principis hos
omnes salvari posse.

Ridiculum
Erasmus &
Zuinglii
dicitur.

VIII.
Possunt ru-
diores ha-
bere invin-
cibilem ve-
ra Fidei ig-
norantiam.

Quoad primum, concedi sine incommodo
potest eos, qui tardioris, obtusiorisque sunt
ingenii, posse habere invincibilem ignorantiam
veræ Fidei: imò, ut supra, Disp. 8. sect. 5. osten-
di cum Azorio, Tannero, Arriaga & aliis, possunt
interdum non solum de verâ religione dubitare,
sed eâ relicta falsam inculpabiliter amplecti. Hinc
tamen non sequitur, quin ridiculè locuti sint
Erasmus & Zuinglius; nec enim quod in rudibus
obtusisque, seu plumbeis hominibus admittimus,
id in Socrate & viris quibusque perspicacissimis
est concedendum. Adde, illos de quibus in ob-
jectione facta est mentio, ob peccatum origi-
ginale, aliâque actualia, & defectum poenitentia
exclusum iri à cœlesti beatitudine.

IX.
Alii actus
sunt Fides
verè, aliis
apparenter.

Ad argumentum itaque num. I. positum dico
actum illum, quo quis ob existimatam, seu ap-
parentem Dei auctoritatem ac dictionem assen-
sum præbet rei falsæ, non esse verè actum Fidei
Theologicæ, sed solum putativum; actus quippe
Fidei verè Theologicæ non fertur nisi in au-
thoritatem Dei per revelationem seu dictionem
objecto, seu mysterio credendo verè, non appa-
renter tantum conjunctam, ut latè ostensum est
Sectione præcedente, per totam. Aliud est de
actibus voluntatis, hi siquidem bonitatem suam
& rectitudinem ab objectis desumunt, non prout
re ipsa sunt, sed prout ipsi ab intellectu propo-
nuntur. Adde tamen, actum illum quando quis
aliquid facit putans id sibi esse præceptum, licet
revera sit vetitum, esse quidem affectu actum obe-
dientia, non tamen effectum, sed hoc modo est
potius actus inobedientia, sicque actus externus
quamvis ex affectu illo interno hauriat bonitatem
extrinsecam, entitative tamen, & quoad prædi-
cata intrinseca est malus.

Aliud est de
actibus in-
tellectus,
aliud de
actibus vo-
luntatis.

SECTIO QUARTA.

Objectiones aliæ quibus contenditur
actum Fidei divinæ posse esse falsum,
& tendere in revelationem
apparentem.

OBJICIES secundò: Actus ille, quo quis
Invincibiliter putans aliquid falsum esse à
Deo revelatum, illud credit, & ob apparentem
Dei auctoritatem captivatur intellectum, est bonus,
& si is, qui eum elicit, sit in gratiâ, verè per
hunc actum merebitur, sicut per alios actus qui
tendant in rem verè revelatam, ergo procedit
à gratiâ & est supernaturalis. Respondetur
Actum quidem illum voluntatis, quo quis assen-
sum credendi ob apparentem Dei auctoritatem
imperat, esse simpliciter bonum ac meritorium,
cum sit de objecto honesto, honestum quippe
est, ubi aliquid prudenter existimatur à Deo re-
velatum, ob reverentiam divinæ auctoritatis
submittere iudicium, & velle intellectum capti-
vare. Assensus tamen hoc modo elicitus, in-
trinsecè & secundum suam entitatem non est bo-
nus, nec meritorius, sed tantum denominativè,
denominatione scilicet extrinsecè ab actu illo im-
perante voluntatis procedente. Unde & P. Ar-
riaga hic, Disp. 4. sect. 5. n. 71. ait hunc assensum
non posse esse supernaturalem.

I.
Actus impe-
rans actum
Fidei appa-
rentis est
bonus in-
trinsecè &
meritorius,
non tamen
actus impe-
ratus.

Honestum
est ob aucte-
ritatem Dei
apparentem
velle sub-
mittere iu-
dicium.

Objicies tertio: Fide certum est, hostiam
consecratam esse adorandam; contingere autem
potest, ut ob occultum aliquem defectum Chri-
stus hic & nunc sub hac hostiâ non contineatur,
ergo actus Fidei quo ipsum quis crederet esse sub
hac hostiâ, foret falsus. Respondetur cum
S. Thoma hic, q. 1. a. 3. ad 4. Fidem de existen-
tiâ Christi in Eucharistiâ non referri ad has vel
illas species in particulari; ex Fide etenim solum
habemus Christum verè esse sub quacunque ho-
stiâ consecratâ, eamque esse adorandam, nihil
ergo contra Fidem, nec ipsi suberit falsum, si hæc
vel illa hostia non sit consecrata.

II.
Quo pacto
dicitur Fides
Christum
sub speciebus
Eucharisti-
cis contineri.

Objicies quartò: Si quis nocte nativitatis,
paullò ante natum Christum actu Fidei divinæ
credidisset Christum nasciturum, & actum illum,
ut potuit, continuasset post Christi nativitatem,
hic actus primò fuisset verus, postea falsus, ergo
actui Fidei divinæ potest subesse falsum. Respon-
detur, exceptâ Beatissimâ Virgine, S. Josepho,
& paucis aliis, qui peculiarem de instanti deter-
minato vel tempore nativitatis Christi habuerunt
revelationem & notitiam, neminem Fide divinâ
credere potuisse eum post hoc vel illud instans de-
terminatum nasciturum, sed ut ait S. Thomas hic,
quæst. 1. art. 3. ad tertium, solum potuisset cre-
dere Fide divinâ Christum quandoque nasci.
Quare si quis paullò ante tempus illud, quo Chri-
stus est natus, credidisset Christum adhuc nasci-
turum, actus quidem ille fuisset verus, sed casua-
liter, nec ita fundatus, ut ad actum Fidei divinæ
requiratur. Adde nihilominus, licet actus ille
esset Fides divina, & primo instanti verus, nun-
quam postea redderetur falsus, nam, ut dixi
Disp. 45. Logicæ, sect. 3. n. 1. & quinto, hic actus
solum dicit, *Christus nascetur post hoc instans*,
illud scilicet quo actus primò elicitur, hoc autem,
quantumcunque continuetur actus, semper est
verum.

III.
Quid si quis
paullò ante
Christi na-
tivitatem
diceret,
Christus
nascetur,
& actum
post ejus
nativitatem
conti-
nuaret.

Actus ille
non habet
certitudi-
nem Fidei
divina.

Objicies